

HOLDİNGLERDEN ENERJİYE HÜCUM...

Mustafa Sönmez

Türkiye'nin IMF-Dünya Bankası ikilisinin telkinleriyle de, özelleştirme, liberalleştirme, piyasalaştırma sürecinde öncelik verdiği sektörlerden biri enerji oldu.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın değerlendirmesine göre Türkiye, 2020 yılının sonuna kadar 128 milyar dolarlık enerji yatırımına ihtiyaç duyuyor. Bu yatırımın ise tamamına yakın kısmının özel sektör tarafından gerçekleştirilmesi öngörülmüyor. Ayrıca, Türkiye'nin 21 bölgeye bölünmüş olan elektrik dağıtım ağının tamamının önümüzdeki 1-2 yıl içinde özelleştirilmesi hedefleniyor. Diğer taraftan yeni hidroelektrik, termik, rüzgar santrallerinin kurulumu ve mevcut santrallerin özelleştirilmesi de gündemde...

Enerji, Türkiye ithalatında giderek artan bir pay alırken, bu ithalatın taşınma ve iç tüketime sunumu da önemli bir pazar büyüklüğüne ulaşmış durumda. Dahası, bir enerji koridoru olmaya soyunan Türkiye'de enerjiye yatırım bugün, dünden daha çekicilik kazandı.

Enerjinin bu kadar çekicilik kazanması ve özelleştirme fırsatları, büyük sermaye gruplarını, holdingleri, stratejik anlamda enerjiye yönlendirmiş durumda. Koç'tan Sabancı'ya, Doğan'a, Doğuştan Zorlu'ya kadar Türkiye'nin önde gelen gruplarının öncelik yatırım alanlarını enerji oluşturmaya başladı.

Koç ara açtı...

Özelleştirme sürecinden TÜPRAŞ'ı satın alan Koç için enerji, bir anda en önemli sektör durumuna geldi. Nitekim 2006 yılında yaklaşık 50 milyar YTL'lik ciroya ulaşan Koç'un toplam cirosunda enerjinin payı yüzde 48.5'ü bulurken, eski göz ağrısı otomotiv yüzde 13, beyaz eşya yüzde 15 dolaylarına düşmüş durumda. Koç, 2006'daki karlarının yüzde 34'ünü de enerji sektöründen sağlamış durumda. Yatırımlarının yüzde 33'ünü enerji sektörüne ayıran Koç'ta 90 milyona yaklaşan istihdamda enerjinin payı ise yüzde 11 dolayında.

Enerji ile ilgili LPG sektörü ile sınırlı iken TÜPRAŞ ile sektöre büyük bir hamle yapan Koç, enerjiyi ileriki yılların omurgası yapmayı ve enerji lokomotifliğinde büyümeyi hedefler görünmektedir.

Sabancı ve enerji...

2006 yılı konsolide cirosunu yaklaşık 17 milyar YTL olarak açıklayan Sabancı Grubu, medya tarafından, alışıldık olduğu üzere, 2006 yılını yaklaşık 50 milyar YTL konsolide ciro ile kapatan Koç Grubu'nun çok gerisine düştü. Koç, TÜPRAŞ, Yapı Kredi ve Tansaş alımları ile Sabancı'yı bir hayli gerilerde bıraktı.

Grubun enerji alanlarındaki girişimleri artıyor. Sabancı'nın bazı enerji üretim şirketlerini satın aldığı ve nükleer enerjiyle ilgilendiği belirtiliyor.

Grup, "Sabancı Holding olarak hedefimiz 2010 yılında Türkiye elektrik enerjisi pazarında üretim ve dağıtım anlamında yüzde 15'lik bir paya ulaşmaktır" şeklindeki hedefini kamuoyuna açıklamış durumda.

Elektrik dağıtım özelleştirmeleri..

Özellikle özelleştirme pastasından pay almak için yoğun bir uğraş var. Petrol Ofisi'ni bünyesinde bulundurmakla enerji sektöründe önemli bir yer tutan Doğan Grubu, özellikle elektrik dağıtım firmaları özelleştirmeleri ile ilgilenen büyük grupların başında.

Seçimler sonrasında ertelenen elektrik dağıtım ağının özelleştirilmesi ile ilgili ihalelerde de yine büyük grupları görebilmekteyiz.

Türkiye'nin üç büyük bölgesinin elektrik dağıtımını şu üç büyük kamu şirketi yapıyor: Başkent Elektrik Dağıtım AŞ, Sakarya Elektrik Dağıtım AŞ ve İstanbul Anadolu Yakası Elektrik Dağıtım AŞ.

21 dağıtım bölgesinden en karlı, en büyük üçünün öncelikle özelleştirilmesi konusunda, AKP Hükümeti'nde en küçük bir tereddüt yoktu. Özelleştirme Yüksek Kurulu kararları dahil, yasal ve bürokratik süreçler işletilmişti. Dünya Bankası ve IMF de destekçiydi. ÖİB, ihaleler için yeterli bulduğu grupları 19 Ocak'a kadar teklif vermeye çağırılmıştı.

Bu üç büyük kamu şirketinin özelleştirilmesi için bütün hazırlıklar tamamlandı. Çağrı yapılmıştı. ÖİB, 82 firmayı ihalelere katılmak için "yeterli" bulmuştu. Tam bu sırada R. Tayyip Erdoğan'ın yaptığı açıklama düşüyordu ortalığa. Başbakan, özelleştirme operasyonundan vazgeçtiklerini söylüyordu.

Ertelemeye gerekçe olarak önce elektrik zammının seçim öncesinde yaratacağı sıkıntılar gösteriliyor; buna ek olarak, iletim hatlarının yeraltına indirilmesi gibi, en az zam kadar "inandırıcılıktan" uzak yeni bir gerekçe sunuluyordu.

Elektrik zammından kaçınma, iletim hatlarını yer altına indirme bahaneydi, esas neden medyaya bu ağır sulandırıcı havucu gösterip seçimlerde onların gardını indirmek, rehin almaktı. Türkiye'nin etkili, yaygın yazılı ve elektronik medyasına sahip 4 grup ihalelerde öne çıkıyorlardı.

Doğan ve Doğuştan, ihalelere birlikte katılıyorlardı. Doğan Grubu Başkent Elektrik'e tek başına; Sakarya ile İstanbul Anadolu Yakası'na Unit Investment Doğuştan Holding'le birlikte (UDDA) talipti.

Doğuştan Grubu UDDA içinde İstanbul Anadolu Yakası ile Sakarya bölgesine talipti. Show TV-Akşam-Digitürk'ün sahibi Çukurova Grubu, Sakarya Bölgesi'ne Türkuaz Petrol Ürünleri AŞ. ile ortaklaşa talipti.

Sabah-ATV'nin eski sahibi Park Holding de, yine Anadolu Yakası ile Sakarya'ya talipti.

Yaygın kanı şöyleydi: İhaleleri son dakikada ertelemekle Tayyip Erdoğan, medya gücünü Cumhurbaşkanlığı ve genel seçim süreçlerinde, en azından etkisiz bırakmayı amaçlamıştı ve bir süre kadar bunu başardı da. Medyanın, endüstriyel bir yapıyla iktidarların tehditlerine açık, yumuşak karınlı bir organizmaya dönüştüğünün farkında olan Erdoğan, bu fırsatı sonuna kadar kullanmayı denecek gibi duruyor. ■